

Legfinomabb **MAGDOLNA** naponta frissen pörkölt kávé naponta frissen pörköelve.

Nagy raktár az összes fűszerárúkbán, tea-, rum- és likőr-különlegességekben.

Naponta friss prágai sonka, debreczeni virsli, tescheni vaj, csemege- és sajtkülönlegességek. ❖ **Fajnarancs és mandarin.**

Ófensége Frigyes főherceg és Schamburg Lippe herceg borainak lerakata.

Törley-pezsögök főraktára.

Francia pezsgők

Klein Géza nagykereskedő

detail-osztálya Szabadka, Bercsényi-utca 5.

Levél- és sürgőncím: KLEIN GÉZA. Telefon: 55. szám.

Délvidéki Közgazdasági Bank R.-T.

SZABADKA, KOSSUTH LAJOS-U. Alaptőke: 3 millió korona.
 :: FIOKOK: ZOMBOR, BÁCSKOSSUTHFALVA. Tartalékok: 1 1/2 „ „

Foglalkozik a banküzlet minden ágával, különösen:

törlesztéses kölcsönök nyújtásával, betétek kamatoztatásával,

földbirtokok vételével és eladásával parcelláris uton.

Az Assicurazioni Generali főnöksége

Első Délmagyarországi Kence-, Lakk-, Olaj- és Festékgyár
 VEGYTECHNIKAI LABORATORIUM, SZABADKA.

Gyártmányok: Kétszerfőzött „Extrafin“-jegyű legfinomabb lenolajkence, „Japán“ pótkence, „Excelsior“ mükenca, Kátránykence. □ „Venus“, „Király“ és Kátrányolajfesték. □ Terpetinolaj, francia, amerikai és orosz. Terpetinum. Gépolaj. Étolaj. □ Aszfalt-, Borostyán-, Bór-, Bronz-, Kopal-, Damar-, Kristály-, Politur-, Japán- és Emaillakkok. Borostyán és Linoleum szobapadló-lakk. □ Föld-, szépített és vegyi festékek.

Főraktár: Klein Géza nagykereskedő cégnél Szabadka.

AUTONOMIA

ZSIDÓ FELEKEZETTÁRSADALMI ÉS POLITIKAI LAP.

MEGJELEN MINDEN MÁSODIK HÉTEN SZERKESZTŐ: Dr. KLEIN ADOLF SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL
 ELŐFIZETÉSI FELTÉTELEK: EGÉSZ FŐMUNKATÁRS: SZABADKA, SZÉCHENYI-TÉR 99. SZ.
 ÉVRE 12 KORONA, FÉLÉVRE 6 KOR. Dr. SINGER BERNÁT FŐRABBI Előfizetési díjak a „Délvidéki Közgazd. Bank R.-T.“-hoz Szabadka, küldendő.

TARTALOM:

1. △: A kormány és a zsidó pártok.
2. Dr. Klein Adolf: A győzelem utja.
3. Papp Zs.: Egységes zsidóság.
4. Somlyó Zoltán: Egy zsidó költő dalaiból.
5. Dr. Neményi: Fővárosi levél.
6. Alfa: Békejelek.
7. B. E.: Szilánkok.
8. Olvasóinkhoz.
9. Dr. Neumann József főrabbi: Kibontott zászlóval.
10. Singer Gyula: Tisztviselőtársaim.
11. Kemény Márton: Az érvényes ehlice.
12. Külföld.
13. Hírek.
14. Korpótlék a lelkeseknek.
15. Hitközségi zárszámadások ismertetése.
16. Közgyűlések.
17. Könyvismertetés.
18. Szerkesztői üzenet.
19. Betöltendő állások.
20. Hirdetések.

TELEFON: 3-58.

Folyószámla a Szabadkai Kereskedelmi és Iparbanknál.

STERN ZSIGMOND

TEPLOMFESTŐ SZABADKA, VI. FÉLIX-UTCA 16.

KÉSZIT: modern és minden meglévő stílusban díszes templomfestéseket és mázolásokat, fa-, márvány- és patina utánzatot. □ Költségvetést díjtalanul, vázlatot felszólításra a legutányosabb árban készítjük. □ Levélbeni meghívásra vidékre is elmegyünk.

Fecske-Áruház

Szabadkán, Eötvös-utca, György Mór-féle ház.
Szabadka első illatszer-, diszmu- és játékarúháza.
Telefon: 7-29. sz.

Raktáron tart és a legolcsóbb áron árusít mindennemű fodrászati cikkeket, kötszerek, az összes kül- és belső parfümök, China-ezüst-, diszmu- és játékarukat.
Férfi divatcikkek nagy raktára.
Figyelmes és pontos kiszolgálás!

A legolcsóbb bevásárlási forrás!!

„GÓLYA“-ÁRÚHÁZ

Szabadkán, az új huspicaon, Csillag-házban.
Telefon: 221. — Minden vevő ajándékot kap!

Állandó nagy készletet tart a legjobb csipkék-, díszek-, szalagok-, női és férfi fehérneműk-, harisnyák-, cipők-, nyakkendők-, kalapok-, keztük-, vásznak-, szabókellékek-, játékaruk-, bluzok- és pongyolákban. Kötények készen és mérték szerint elkészítve.
Különlegességek: Kötött női és férfi, téli és nyári harisnyák minden színben, párja 30 fillér. Fehér és színes gallérok, darabja 30 fillér. Fehér és színes kaucuk gallér, darabja 40 fillér. Fehér és színes kiegészítők, párja 50 fillér. Fehér és színes kaucuk kiegészítők, párja 60 fillér. Finom férfi és női ernyők, darabja 2 kor. Bőrkeztük, minden színben, párja 1 korona.

WEITZENFELD ÉS TSA
SZABADKA

Inzerban telefon 190.

Saját készítményű zsák, ponyva s kötéláru raktár.
Használt zsákok vétele, eladása és becserélése.

Zsák- és ponyvakölcsönzés.

Ispánovits

ruhákat legszebben

fest és vegyileg tisztít

Szabadka, I. kör, 81. (Saját ház).

Telefon: 497. szám.

F.O.G.A.K

és teljes fogsorok, arany koronák. — Arany, platina (porcellán) HIDAK, garantált színaranyból, legspeciálisabb, felismerhetetlenségig hű műfogak, mindennemű kaucuk fogozatok.

Foghuzás, tartós fogtömések készülnek: ROMÁN
fogtechnikai műtermében és laboratóriumában Szabadka, Kossuth-utca 22. szám. — Délvidéki Közgazdasági Bank Részvénytársaság székhelyében, Bárany-szálló mellett.
Vidékiek 1 nap alatt kielégítetnek!!
Mérésért árak! Telefon: 6-12.

Dr. Heiszler

vizgyógyintézete és fürdője

SZABADKÁN, KAZINCZI-U. 88.

TELEFON: 406.

MASSAGE. ♦♦♦ VIZKURÁK.
Szénsavas-, gyógyszeres fürdő.
Pöstyéni iszapfürdő. ♦ Kádfürdő.

AUTONOMIA

ZSIDÓ FELEKEZETTÁRSADALMI ÉS POLITIKAI LAP.

MEGJELEN MINDEN MÁSODIK HÉTEN SZERKESZTŐ: Dr. KLEIN ADOLF SZERKESZTŐSÉG és KIADÓHIVATAL SZABADKA, SZÉCHENYI-TÉR 9. SZ.
ELŐFIZETÉSI FELTÉTELEK: EGÉSZ FŐMUNKATÁRS: Előfizetési díjak a „Délvidéki Közgazd. Bank R.-T“-hoz Szabadka, küldendő.
ÉVRE 12 KORONA, FÉLÉVRE 6 KOR. Dr. SINGER BERNÁT FŐRABBI

A kormány és a zsidó pártok.

△ Vitáink és kesergéseink közepette gyakran hangzik fel a panasz és vád a kormány ellen. Még akik leghüségesebb követői az általános politikában, azok sem fojtatják el zugolódásukat afölött, hogy a zsidópolitika terén feltűnő lanyhaságot tanusít. A küldöttségeket, melyek minden kínálkozó alkalommal, lelkiismeretes szalonruhában megjelennek előtte, száraz udvariassági nyilatkozatokkal elégíti ki és sohasem határozta el magát erélyes lépésre, hogy a mi évről-évre bonyolultabb felekezeti ügyeinket a megoldás felé segítse. Csak egyetlen egy szavába kerülne, hogy az egységes autonomiánkat reánk parancsolja és rögtön rend volna és békesség Izraelben, de mi hasztalanul epekedünk utána: a boldogító igen csak nem akar elszállni ajkairól.

Ilyenformán szólal meg a különböző hangnemekben megnyilatkozó elégedetlenség. De vajjon jogosultan éri-e a kormányt a vád, hogy nem akar érdekünkben cselekedni valamit? Nem-e kell ott keresnünk az igazságot, hogy a kormány nem is tud cselekedni semmit, amíg a mai állapotok fennmaradnak?

Elvégre is a kormányok sohasem nyulnak rendszabályokhoz, amíg a szükség nem készíteti rá őket. Már pedig a mai körülmények mellett a kormány sohasem jut abba a helyzetbe, hogy ügyeinket akár csak fontolóra is vegye. Ha néha egy nekikényszeredett tisztelgő deputáció meg nem jelenik előtte, akkor az se jutna eszébe, hogy van zsidókérdés, hogy komoly és nehéz feladatok megoldására sóvárgunk. Csak mi érezzük a sebet, melyeket a félszázados viszálykodás ejtett rajtunk; csak mi remegünk a gondolatától, hogy ősi népünk magyarországi részét a végleges kettészakítás veszedelme fenyegeti; csak a mi keblünk dobog lázasan a vágytól, hogy minél gyorsabban tegyük jóvá a hibákat, melyeket akaratlanul is elkövettek azok, kik a mai viszonyokat előidézték.

De mindez nem elég ok arra, hogy a kormányt a lelki motivumok átérzése és megértése hiányában beavatkozásra bírja a mi dolgainkba, addig, amíg állami szükségletek azt nem parancsolják és ezért őt vád nem is érheti.

Az állam, a kormány hideg adminisztratív hatalom. Az érzelgősség őt nem vezérli. Az alája rendelt csoportok lelki bánatjai neki nem fájnak és cselekvésre csupán a maga érdekeiben számhatja magát. A kormány a felekezeti ügyek darázs-féjszékébe különben se szeret nyulni, mert a történet eléggé tanítja, hogy ezek szokták a legnagyobb elkeseredést kiváltani a szivekből.

Dr. Neményi:

FŐVÁROSI LEVÉL

Most már kezdem érteni, hogy mit akar Szerkesztő úr! Önnek utjában van a két iroda. Hát bizony nekem is. Meg a magyar zsidóságnak is. Csak hogy egy baj van és erre Ön nem számított. Arra, hogy a zsidó szereti a kettőt. Dupla vagy semmi — ez nem ugyan a jelszavunk, de ez a mi gyakorlatunk, mióta a golusz átkai neheztedek reánk. Hivatalosan az egységnek vagyunk a vallása. Egy az Isten, egy az emberiség, egy Izrael és a Tóra, de a valóságban mindentől kettőnk van, kivéve a jó Istent. Abból csak együnk van — igaz, hogy sokszor alig bir velünk és a történelem minden tanulsága sem tesz okosabbakká és békeszeretőbbé bennünket, hogy követnők akaratát.

Valamelyik héber irónál olvastam régebben azt az érdekes jelenséget, hogy a zsidók nem elégedtek meg sohase egygyel, hanem önként, benső ösztönből még egyet adnak hozzá. Van két nyelvünk, egy a melyen beszélünk és egy a melyen imádkozunk. Van két hazánk, egy a melyik van és egy a melyik nincs, a melyről még a cionisták is azt tartják, hogy csak lesz. — Jámbor zsidók, akikkel ön békülni szeretne, két pár tefilint hordanak és így jótékonyan ellensúlyozzák azokat, a kik egyet se vesznek fel. Ugyancsak a jámbor zsidók nem elégszenek meg egy kalappal, hanem kalapjuk alá még egy sapkát is vesznek, hogy mindenképen védve legyenek a kalaptalanság ellen. Akar még néhány példát? Van kettős heti szünnapunk egy szombat meg egy vasárnap, van kettős ünnepnapunk, egy melyet a Tóra parancsolt és a másik melyet a goluszban kaptunk. Nos hát épen két felekezetünk és két szervezetünk ne legyen? Ugye ezt komolyan maga sem kívánhatja. Önnek is tudnia kell, hogy a goluszban még nincsen vége. Külsőleg sok tekintetben már levált és Istennek legyen hála, szabad haza szabad fiainak érezzük magunkat és más vallásu testvéreinkkel a sok előítélet dacára is megtaláljuk mindinkább az egyesítő pontokat. De épen az a baja a szolgaságnak, hogy amikor megszűnt, akkor is megmaradnak nyomai bent a lélekben, akár csak a lábas jószág, mely lehajtott fejjel jár, ha le is vették róla a jármot. A szolgálai lelkek veszekednek egymással, pletykálnak, hizelegnek gazdáiknak, meghajolnak a felsőbbség előtt, de egymással megféni nem tudnak. A zsidóságnak még mindig nincs meg az egysége, sőt még nem is vágyódik utána és ez a vágy nem is lesz meg addig míg összes rétegeit át nem hatja a szabad férfiak jogos törekvése; hogy egységet teremtsen a maga részei között. Gondolja, hogy az

valamikor megszűnik? Én hiszek benne, maga pedig szerkesztő úr dolgozzék érte.

Itt-ott előfordulnak jelenségek, melyek a lelki szolgaság eltűnését megsejtenek velünk. Sokat beszélnek nálunk az ügyvédi kamara választásáról, melynél az ügyvédek kibuktattak egy kikeresztelkedett zsidót és helyette egy igazi keresztényt választottak meg választmányi tagnak, amint ezt egyik helybeli felekezeti lap már közölte. Sokan ugyan elégedetlenül csóválták a fejüket, hogy most már ez se üzlet többé s már kikeresztelkedni sem lehet, de a legtöbben igaz lelkesedéssel örültünk, hogy a gerinczek emelkednek és a zsidó önértet — sokaknál a nagy vallási multnak egyetlen megmaradt kincse — egyszer talpra állott. Megmutatták, hogy a született keresztényt megbecsüljük, tiszteljük; ha vallási felfogásukban sértik őket, legjobban mi haragszunk érte; de a hitehagyást, ha az nem becsületes vallási meggyőződésből történt, mi éppen úgy kárhozzátjuk, mint maguk a jó keresztények, kik régen mondták: Getaufert Jud, tut selten gut.

Egy kis autonomia kellene erre is. A lélekben, a nobilis gondolkodásban való autonomia, mely nem engedni, hogy az elsőszülöttséget eladják egy tál lencséért, hanem arra serkeneti, hogy kitarson öröhlény és ne gondolja minden zsidó-nagyság, hogy csak úgy emelkedhetik fel a magasba, ha előbb leveti köpenyét mint Eljahu próféta, mikor a tüzes szekéren felszállt. Ő a köpenyt azért hagyta itt, hogy népe hordozza azt büszkén és hűséggel és ne feledje el soha, hogy a mi vallásunk prófétáknak volt a köpenye.

Bocsánat, szerkesztő úr, hogy kissé eltértem a tárgyunkról. Elfelejtettem, hogy Ön autonomiában dolgozik. Képével alszik és képével ébred. Tudja minek kellene lennünk? Románoknak. Milyen szép vitát folytatnak róluk! Hogy kirizálnak nekik! Még a kurucok is ha ősi megszokásból ütnek egyet rajtuk, rögtön megsimogatják őket és csak azért haragszanak, hogy a miniszterelnök jobban tudja őket simogatni. Talán ha mi is elhatároznók, hogy iskoláinkat nem engedjük megmagyarosítani; a szószéken csak zsargonul beszéljünk mint az orthodoxék; meg úgy rendezkednénk be, hogy minden szájhős hazafiatlansággal vádolhatna bennünket és reánk öltögetné a hazafias nyelvét: talán akkor nekünk is több lenne a becsületünk. Szépen paktálnának velünk; atyailag megkérdéznék, hogy mi fáj a keblünknek, mennyit ver a pulzusunk és mit akarnánk ajándékolni. Ha azután azt mondanók, hogy nem kell semmi, csak egy picike kis autonomia, no meg egy nagyocská államsegély: de megörülnének nekünk! Lehet különben, hogy így is el fogjuk azt érni és a kormány nem kívánja tőlünk, hogy előbb magyarságunkat adjuk fel. Mert ilyen árat még az autonomiáért se adnánk. Nincs igazam, szerkesztő úr?

Alfa:

Békejelek.

A közfelfogás szerint az orthodox rabbik oly ellenséges érülettel viseltetnek a neolog rabbik iránt, hogy már ez is lehetetlenné tenné az akármilyen módon való együttműködést. Nem is vonható kétségbe, hogy ez az ellenszenv nagy mértékben létezik és hogy azt a leghihetlenebb ráfogások mindig nagyobbítják. De meg a hiveknek argusszemei is öröködnék, hogy valamely közeledés ne történjék közöttük. Az egy városban működő neol. és orth. rabbik lehetnek a legjobb barátságban a római katolikus vagy református pappal, de egymásközött muszáj haragudniok és még a társadalmi érintkezés legszokásosabb formáit is mellőzniök kell egymással szemben. Az egymással meghasonlásban levő pártok és felekezetek vezetői között nem is uralkodhatik oly barátság, mint azok között, ahol a surlódási pontok már megszűntek. Különösen nálunk zsidóknál a hol a türelmetesség, az ellentétes vélemények és irányok tisztelgetésben tartása mindig hiányzott.

Azonban nem kell ezt a jelenséget tulbecsülnünk. Sok neves orth. rabbi teljesen méltányolja azt a nehéz munkát, melyet a szemináriumokból kikerült rabbik községekben végeznek. Jól tudják hogy a vallástalanságukat híresztelő legendák nem igazak; hogy ezek a rabbik se törekednek a zsidó vallás lerombolására; hogy az ő működésük sehol se volt még ártalmára a zsidóságnak. Ők tudják azt is hogy a hová szeminárium rabbija még a lábát se tette be. ottan is felmerülhetnek azok az áramlatok, melyek a vallást, vagy annak külső formáit sok tekintetben lerombolják és ők se tudják azt meggátolni. Mihelyt ennek belátásához eljutottak, már engednek a merevségből és sokkal szívélyesebb, melegebb érzéseket tanusítanak a szemináriumi rabbik ellen; nem is szólva azon esetekről, melyekben reájuk szorulnak. Mert ilyenkor teljesen leomlanak a válaszfalak közöttük és „felekezeti” különbség nélkül számítunk egymásnak testvéri szeretetünkre, amit neologok nem is tagadnak meg senkitől sem.

Néhány, orth. rabbitól másik pártbeli kollégáikhoz írt levél fekszik előttünk, melyek szintén bizonyítják, hogy az a mesterségesen szított és képzelt harag, vagy gyűlölet nagyon megszelídülhet a jobb megismerés után. A levelek egyáltalán nem kéregető levelek. Sem a küldők, sem a címzettek neveit nem közöljük, nehogy kellemetlen helyzetbe kerüljenek, de fordításuk hűségért kezességet vállalunk.

Az orthodox irodának egyik bizalmas rabbinusa például így ír többek közt: „Higye el uram, nem tulzás tölem az állítás, hogy ezer közül is alig találtam oly kiváló tulajdonságu embert mint Ön, bár szaporodnának el Izraelben az Önhöz hasonló. Nincs szó a számban és leimi se tudom a szeretet nagyságát, melyet szivemben Ön iránt érzek”. Ez nem kérést levél és olyan rabbihoz íratott, aki orgonás templomban imádkozik. Szabad orth. felfogás szerint kívánni, hogy a hozzá hasonlók elszaporodjanak? Hiszen akkor még több ilyen rabbi lenne!

Egyik öreg gaonia a hazai orthodoxiának így kezdi sorait szintén egy hitűnkől elszakadt neolog rabbihoz: „A drága férfunak, a kitűnő rabbinak, az igazság és szeretet követőjének stb. Hát ők elismerik kitűnő „rabbiknak” azokat, kikről mások minden hazugságot elhisznek és terjesztenek? Ugy látszik,

hogy van idő a haragvásra és van idő a békülésre; mindennek megvan az ideje.

A legszélsőbb árnyalathoz tartozó rabbik egyike a legszeretetteljesebb módon levelez egy szintén orgonás templomban működő rabbival, kit ilyen formán szólít meg: Izrael kedveltje, kiváló a tóraban és bölcseségben, törekvője a hitnek és keresője a jónak stb.

Ilyen leveleket kapnak kollégáiktól ezek a romboló vallásellenes rabbik és ezek nem kéregető levelek, bár ez sem jogosítana fel senkit erre a kedvességre, ha bensőleg is nem éreznék és tudnák, hogy a megbecsülést ők megérdemlik. Négyszemközi beszélgetésben nem egy hangoztatja: Hiszen mi az unifikacion mellett lennénk de hát nem lehet ezt kimondani — és bizony igazuk is van, nem lehet ezt még ezidőszerint kimondani. Nagyon jámbor községek rabbija azt mondotta egyszer: Ha én tudnék magyarul, én is prédikálnék magyarul. Kértem, hogy ezt írásban jelentse ki, a mire felelte: Azt már nem teszem. — Atutaztában felkeresett egy orth. rabbi és nálam időzött a mincha időig. Mosolyogva hívtam a templomomba, mire azt mondja: Uram én mennék szívesen, de ha én itt megtenném, holnap már megtudnák az egész országban és végem lenne.

Sajnos ez így van. Akaratunk és jobb érzésünk ellenére kénytelenek vagyunk egymást gyűlölni. A szeretet, az elnézés, a megbocsátás tilos azoknak, kik szünetlenül imádkoznak a békéért, az egy szövetségbe való kerülésért és a messiási testvériségért. Ha valakinek a bűne köztudomásu lesz, az a bűne, hogy a mi templomunkat is zsidó templomnak tartja; ha a szeminárium derék növendékének bizonyítványt ad tudásáról és jámborságáról, akkor hajtóvadászatot rendeznek ellene és elfelejtenek mindent, a mi nemes tulajdonokat jámbor őseink kívántak tőlünk. „Vajjon örökké emésszen a kard, nem tudod, hogy keserűség lesz a vége”? Ideje volna már, hogy a zsidó pártok is felvetnék e bibliai kérdést.

B. E.:

SZILÁNKOK

Perdül a dob.

Oh már nagyon régen nincs sok értelmük azoknak a novelláknak, amelyekben az író egy oldalvágással a honi zsidók iránt, azt siratja, hogy kiszalad a föld a régi földesurak, a gentry lába alul s az ősi kastélyok zsidó kézre kerülnek. A jeremiádokba, amelyek azt kesergik, hogy őrös és legőssy Kékvér Töhötöm birtoka fölött megütik a dobot, mert Kékvér négylovas hintón járt s a harminckét levelű bibliát kellelénél kevesebb szerencsével forgatta, — egész nyugodtan be lehetne írni kevésbé régi kongásu magyar neveket is. Aminthogy az sem biztos, hogy a legbőrebb borkabát zöld kalapos birtokosa, aki az Arany Bivaly-ban három napig huzatja a cigánnyal, valamelyik régi táblabíró unokája, vagy pedig a raseköl fia-e

Az elmúlt héten telve voltak a lapok egy milliomas zsidó-familia vagyonának pusztulásával. A milliókat ez esetben, ugyan a börze, az elmúlt évek gazdasági válságai nyelték el, de ez nem változtat azon a tényen, hogy a zsidó milliók, a zsidó birtokok az utóbbi időben egyre sürűbben pusztulnak el. A föld, a vagyon épügy kicsuszik a zsidók lába alól, mintahogy hu-

szonót-harminc évvel ezelőtt a gentry vesztette el az ősi birtokot. És ez ismétlődés annál szembeszökőbb, mert ugyanazok a bűnök okozták a zsidó vagyon pusztulását, amelyek annak idején a gentryt fosztották meg a földjéről. A kártya, a mulatozás, a könnyelmű spekuláció, az urhatnám élet, tivornyák, — szóval az eltávolodás az ősi, a tradicionális zsidó erényektől.

A pusztuló gentry-nek azonban maradt egy menedéke. A közgazgatás. Azt lepte el, azt sajátította ki. De mi maradt meg a pusztuló zsidó milliomosnak, aki nagy vagyonából nem ment meg semmit s a szegénységbe csak a hajdani fénynek és munkátlan jólétnek keserű emlékét viszi s amelyet a tönkremenésben nem kísér keresztény barátainak részvéte, hanem csak kárörvendő kacagása.

A zsidó méltóságos urak.

Vázsonyi Vilmosnak rövid, de kellemellen afférja támadt a Lipótváros méltóságos és leendő méltóságos uraival. Vázsonyi demokrata beszédet mondott s az ő csipős szarkazmusával, maró humorával megpiszkálta kissé a gazdag zsidók rang és cím-körtségét.

Mi, akik Vázsonyival együtt még demokraták vagyunk, minden demokratizmus érzésünk mellett sem tudunk résztvenni abban az örömben, amelyet Vázsonyi szónoki sikere itt-ott aratott.

Nem tudunk örülni már csak Vázsonyi szempontjából sem. Aki olyan gazdag szónoki és politikai sikerekben, mint ő, annak nem szabad olyan avult témával s olyan elcsépelettel keresni a hatást, mint aminő a címek és a rang utáni ambíció kigunyolása. Olyan ez, mintha egy szellemes, tanult s ötletes ember anyós-viceket mond. A zsidó cím-körtség kigunyolásának is elmúlt már az ideje, épúgy, mint az anyósviceknek. Be kell látni, hogy az ötleteknek is megért az idő s ma már nem illik mosolyogni sem olyan humoros kiszólásokon, melyek a maguk idejében hangos hahotára fakasztottak, pláne nem illik egy Vázsonyinak ilyen kiszólásokat újból kitalálni.

A történet az udvari tanácsosság, báróság, nemesség után nem valami felemelő dolog, de a viccelődés egy jogos és emberileg megérthető ambíció felett szintén nem az.

Ma már azt, ha egy zsidó ember báró lesz, vagy báró akar lenni, megszoktuk más szemmel nézni, mint azelőtt.

Miért óhajtja a zsidó ember annyira a titulust, holott 1848-ban segített lerombolni a privilégiumokat? Miért? Mert 1848 dacára, Vázsonyi gunyolódása dacára, a nemesi privilégiumoknak, ha nincs is már értéke, de van sulya. A bárói korona és a nemesi címer még ma sem a régimúlt, a rozsdamarta emléke, hanem a jelen egy fontos tényezője. Egészen bizonyos, hogy ez nem jól van így, de egészen bizonyos, hogy mégis így van. Nem a zsidók cím-körtsége ad sulyt és erőt a titulusoknak, hanem egész bizonyos, hogyha vannak zsidók, akik a címet hajhásszák, azért vannak, mert aki báróságot kíván, jó dolgot kíván.

Nekünk egyébként az a nézetünk, hogy a Lipótvárosnak ez a bűne nem olyan veszedelmes, nem olyan nagyarányú, hogy ezzel szemben egy Vázsonyinak kelljen nagy képességeit küzdelembe vinni.

Mert való tény, hogy az utóbbi évtizedek alatt néhány gazdag hitrokonunk elérte a bárói címet, az udvari tanácsosi méltóságot, kapott nemesi predikátumot, mint a hivatalos lap mondja, közgazdasági téren szerzett érdemei elismeréséül. Tagadhatatlan azonban, hogy míg egy zsidó ezekhez a kitüntetésekhez jutott, valóban nagyarányú munkát kellett végeznie közgazdasági életünk előrevitele érdekében, hatalmas áldozatokat hozott a jótékonykodás oltárán, a királyi kitüntetés tehát a munka és az érdem jutalma volt. Ugyan el lehet-e ugyanezt mondani a régi címerek birtokosairól, vagy akár azokról az új méltóságos urakról, akik nem tartoznak a felekezettünkhöz, mégis a mi napjainkban kapták büszke címerüket?

Az „Autonomia“ magvetőit a viszályok és gyűlölködéstől szikessé vált föld termővé tételét tüzték ki célul. Igaz ügyet segít, aki a magvetők sorába áll.

Olvasóinkhoz.

Lapunk nagy és szent ügy szolgálatát tüzte ki célul. Senki sem zárkozhatik el a nagy kötelességteljesítés elől, mely egyaránt munkát, szeretetet és anyagi áldozatot is követel a nemes és következményeiben nagy jelentőségű eszme megvalósítása érdekében.

Amidőn a magyar zsidóság rég óhajtott vágya az „egységes zsidó autonomia“ kivívása útjára elindulunk, föltétlenül számítunk arra, hogy hittestvéreink eme törekvésünkben ősi zsidó áldozatkészséggel támogatni fognak.

Magyar szövegű és ezzel párhuzamosan német és héberbetűs-német szövegű lappéldányok ezrel vizszik szerte e hazában az igaz ügy tette buzditó szózatát. A nem magyar szövegű példányszámok azon hittestvéreink tulnyomólag ingyenes olvasmányát képezendik, akik eddigelé előlünk hermetice elzárkozva hozzáférhetetlenek voltak a mozgalom szempontjából.

Készséggel és igaz lelkesedéssel, áldozatoktól sem riadva vissza indulunk a küzdelembe, joggal várhatjuk, hogy minden hittestvérünk ekként cselekedjék.

Tisztelettel kérjük olvasóinkat, hogy az előfizetési díjat esatolt postai befizetési lap igénybevitelével a szabadkai Délvidéki és Közgazdasági Bank R. T.-hoz beküldeni sziveskedjenek

**Előfizetési díj:
egész évre: 12 kor.
fél évre: 6 kor.**

Amennyiben német szövegű példány kívánatik, kérjük ezt külön feltüntetni.

Az „Autonomia“ szerk.

Dr. Neumann József főrabbi:

Kibontott zászlóval!

Ott virrasztunk már évtizedek óta a magyar zsidókérdés betegágyánál. Orvosok és jóbarátok ezrei vándorolnak el hozzá. Mindegyiket a nagybeteg talpraállításának forró vágya hevíti, de egy sem mer magához a beteghez hozzányulni, a betegség valódi okait föltárni egyik sem meri bátor szókimondással.

Megjelölni és határozottan követelni azon szernek alkalmazását, mely gyorsan és hatályosan gyógyítaná, nem akarja, vagy nem tudja.

A nyilvánosságnak szánt cikkeinkben az

egyesülés lehetőségeiről, módjairól beszélve, egyre az elasticismus gyönyörűen hízalt példányait vonultatjuk el olvasóink előtt.

A budapesti nagygyűléseknek is éppen ebben rejlett mindenkori főbenjáró bűne, ebben keresendő ezen gyűlések halálcsirája is. A végrehajtó-bizottságok jelentései és előterjesztései, a szónokok észrevételei és indítványai, a plenumnak határozatai valamennyien olyan nagy általánosságban, olyan tágan és elastikusan voltak fogalmazva, hogy a »perzselő« chássid éppen úgy, mint a legradikálisabb neológ a maga legegényibb érzéseit és kívánságait azokba nagyon szépen belemagyarázhatta. Ezért voltak a gyűlések lefolyásai és hangulatai oly harmónikusak, ünnepélyesek és teljesen — eredménytelenek.

Szakítsunk hát végre ezzel a teljesen céltalan, energiapazarló köntörfalazással, mondjuk meg a betegnek, hol és miben van a baja, adjuk meg a direktívát ápolóinak, hogyan és mivel lehessen őt kigyógyítani.

A szabadkai actio, illetve annak megindítóit és új életre ébresztőit irányában a magyar zsidóság kezdettől fogva a legnagyobb bizalommal viseltett. Bizalmat keltett az emberekben e férfiak bátor föllépése, nemes és izzó idealizmusa, mindenekfelett pedig „szabadkeze“. Semmiféle hivatali érdek nem determinálta, nem szuggerálta irányválasztásukat. A zsidóság kibékítésének szent gondolata vezérelte őket, e nemes és őszinte békehajlandóságban bennrejlő volt már a kibékülés és megegyezés minden lehetősége és biztosítéka.

Mióta e két lelkes férfiú a szűkebbkörű végrehajtó-bizottságból kilépett, csak még jobban megnőtt és fokozódott bizalmunk irányukban.

Ez a bizalom ad nekünk bátorságot arra, hogy a szabadkai actio ezen vezérferfiainak színe elé lépünk és megkérjük őket, hogy e lapok hasábos tribünjéről határozott programot adjanak. Az actio-nak, melynek követelésére és támogatására felhívunk bennünket. A határozott programadás többet ér az elastikus írásművészet minden remekeinél.

Midőn azonban e program megállapításához hozzáfognak, ne feledjék, hogy az anticonservatív velleitások felülkerekedésével mozgalomunk eddigi fázisaiban erősen diskreditáltatott.

Azon harmincegy-néhány orth. hitközség, melynek csatlakozása beláthatatlan horderővel gyarapíthatná mozgalomunk sikersánszait, az egyesülés számára veszendőfélben van.

A hivatalos orthodoxia — létösztone parancsolja, hogy a saját táborában mutatkozó veszélyeket elhárítsa, a várfalain támadt repedéseket betömje s olyan férfiakat segítsen ezen hitközségek vezérlőposztioiba, akik a seperatiós orthodoxia álláspontjának támogatása érdekében, minden egyesületi

törekvést majdan csirájában is elfojtani iparkodnak.

Ha bölcsen, becsületesen és gyorsan cselekszünk, e hitközségek ismét mellénk állanak.

És itt van a statusquok egész komplexuma. Negyvenöt éven át a jobb belátás diadalában bizva, telve hittel és idealizmussal, emelte tekintetét a kétfelől emelkedő hegyóriáshoz, végül pedig látván, hogy ezek ormaikkal mindjobban hajlanak el egymástól, egyre tágitva az űrt, mely őket elválasztja, miegyebet is tehetne, minthogy elfordulva kiengesztelhetetlen testvéreitől, Istenbe és saját magába vetett bizalommal külön szervezetét megalkotni készül.

A congressusi statutum 45 év alatt egypár representatív diszközgyűlésnél egyebet nem produkált, azon eredendő hibájánál fogva, hogy a traditiók megőrzése, a vallásos érzés megszilárdítása elől nagy ivben kitérve, pusztán amolyan léleknélküli adminisztráló-representáló automatának készült.

A vallásügyeknek az administratiótól való szigorú elválasztása, mely az egész statutumon kinos konsekvenciával végigvonul, olyan szerencsétlen gondolat, melynek életképtelenségét a 45 évi praxis megdönthetetlenül beigazolta. A congressusi statutum életképtelenségét a statusquok születésének első percétől fogva világosan, tudatosan előrelátták.

A statusquok olyan szervezetet kívánnak, mely közintézményeiben — az egymást felváltó hitközségi vezérek egyéni meggyőződésétől függetlenül van, akár azok ellenére is — a hagyományos külső formákat pregnánsan kifejezésre juttatja és a tradicionális szellem conserválását gyermekeink és unokáink számára biztosítani képes. Az élet kegyetlenül reformál, a szervezetnek conserválnia kell!

De határozottan állíthatjuk, hogy a neológiához tartozó hivek többsége is, „nagy általánossága“ is érzéseiben és követelményeiben conservatív hajlandósága. Ha valaki egy becsületes tradicionális szellemtől áthatott, a hitélet jövő sorsát is irányítani alkalmas szervezettel kínálta meg őket, kétségtelen, hogy ők ezt kész örömmel elfogadnák. A magyar zsidó lelkében — mindegyikében, akár melyik pártba tartozzék is — ott lappang a titkos, szent vágyakozás; gyermekéből nálánál sokkal jobb zsidót nevelni.

Mindebből föltétlenül megállapíthatjuk tehát, hogy egy conservatív alapelveken felépülő szervezetben minden pártárnyalat egyaránt helyet foglalhatna. És ha az orthodoxia a maga teljességében nem is csatlakoznék mindjárt, de el volna háritva minden akadálya annak, hogy egy jobb belátás eljövendő korszakában csatlakozhassék.

Positiv, határozott programot kérünk és várunk tehát a szabadkai actiótól. A magyar zsidóság

egyesítésére csak egy olyan szervezet alkalmas, mely hagyományaink nyilvános megizentetését és megőrzését vallja végcéljául. Tudnunk kell tehát, hogy milyen szervezetet hordoz tarsolyában a szabadkai actio.

Évek óta itt is, ott is kitűzik az egyesülés zászlaját, de mindig csak begöngyölve. Bontsák ki már egyszer ezt a titokzatos zászlót, hadd lássuk, hogy mi van ráírva?! Hadd lássuk, **הלנו אתה אם לציינו!**

Sepsiszentgyörgy, 1914. március hó.

Singer Gyula:

Tisztviselőtársaim!

Elszomorító, sötét perspektívákban tekint felénk a jövő—, a bizonytalan jövő, mely súlyos teherként nyomja mindannyiunk lelkét.

Minden napnak minden órája közelebb visz bennünket az öregséghez, a munkaképtelenséghez, a véghez.

Ti ezt nem látjátok?

Nem érzitek?

Ébredjétek! Hisz önjavunk és családjunk jövő sorsának kivívása érdekében kell cselekednünk. Mozduljon meg az egész tisztviselői kar, mint egy ember. Szervezkedjünk a közös és minden komolyan gondolkodó zsidó hitk. tisztviselő egyetlen célja elérésére — az agkori megélhetés lehetőségének biztosítására.

Egyenes, célirányos munkát óhajtunk végezni és ehhez közös akarat, közös erő szükségeltetik. Szembenézünk az akadályokkal, legyőzzük azokat, mert velünk az igazság, mellettünk szól a jog és családjunk iránt a méltányosság.

Nem halaszthatjuk továbbra vitális érdekeink megbeszélését, akcióba kell lépünk, sikra kell szállnunk a magunk, családjunk érdekeiért, jövőjéért és biztosításáért. Ne nézze senki azokat az indokokat, melyek bennünket elválasztanak, hanem azokat, melyek minket egyesítenek.

Saját érdekeinket csak úgy vihetjük diadalra, a kívánt és szándékolt eredményt csak úgy vihathatjuk ki, ha a zsidó tisztviselők százai kezét fogva, egymást megértve állanak mellettünk.

Sürgősen össze kell hívunk a szűkebb konferenciát, hogy kijelölhessük azon vezető hitk. tisztviselőket, kik a szervező-bizottságot fogják képezni, akik az országos nagygyűlést lesznek hivatva előkészíteni.

Napról-napra kapom a sürgető és panaszos leveleket, sokan vagyunk együtt — sok helyről érkezett válasz, de igen sokan vannak még a késedelmeskedők, még kisdéd a sereg.

Ne késlekedjen senki, hanem sürgősen küldje

be, ha még eddig be nem küldte volna a már két ízben kért adatokat:

Az ország összes hitközségeiben működő tisztviselők nevét, korát, családtagjaik számát, javadalmasukat, szolgálati éveiket, valamint a hitközségeik költségvetéseit és zárszámadásait.

Szeretném, ha lüktető élet szólna e sorokból, s lelket öntene a csüggedőkbe és késedelmesekbe, a kishitűekbe, s fölrázná őket letargikus álmukból.

Tisztviselőtársaim!

Önmagunkról van szó, saját ügyünket szolgáljuk, ne késsetek hát, jöjjetek a zászló alá, mely bennünket egyesít, mely jövőnket, véreink jövő sorsát biztos révbe vezeti.

Elérkezett a cselekvés órája, rajtunk áll, hogy a rég óhajtott álmunk, egyetlen vágyunk teljesebbé menjen!

Föl tehát a közös, nagy munkára s a győzelem a miénk!

TÁRCA

Kemény Márton:

Az érvényes chalice.

— Az „Autonomia” eredeti tárcája. —

Przemyslben, a szent tanokban meg öszült Chajim-Zew ben Schmelke ott ül a besz hamdrásban, előtte a kopott sárgás asztalon kinyitva fekszik a Gittn, a talmudnak a szerelmi csalódásokról irt fejezete és a rebe lázasan keres benne. Valami szörnyű problémának a kibogozásához keres szálakat.

Utolsó Ómerkor mult egy éve, hogy a du-gazdag Jeinki-Chápp (aki ezt a gunyvevet hirhedett kapzsisága és fukarsága után szerezte) őseihez költözött és óriási vagyonát a kezübe értelmében csudaszép özvegyére, a Chaj Szorera hagyta, aki el is siratta, meg is gyászolta érte tisztességesen ez ideig, mert aki azóta látta az özvegyet, csak borus arccal, leverten és sötét gyászban látta.

Hanem hát mit nem seper el az idő? Mire nem képes a természet, ha hosszú terminust enged nekik és mi az, ami el nem mulik ezen a világon?

Történt pedig, hogy az özvegy az óriási vagyonban egymaga nem volt elég munkaerő, miért is egy kisegítő embert kellett tartania s minthogy ez a kisegítő ember, akit egyébként Simonnak hívtak, szép szál alak volt s jámbor, az özvegy szívében a bu meg a keserv kezdett megtörni és a Simon bariton hangjára foszladozni kezdtek az érzelmek sötét felhői.

Utoljára pedig a szép, vigasztaló szavak hatása alatt a szép özvegy emlékéből a szegény Jeinki-Chápp ábrázolja egy elmosódott, mintha csak délibáb lett volna s lassan-lassan a szép szál Simon foglalta le a teret, úgy, hogy az özvegy egyszerűen kijelentette, hogy feleségül akar menni Simonhoz, akinek szerencsére még szabad volt a szive is, a keze is Hanem hát nincsen öröm öröm nélkül.

Lakott a városban a menyecskének egy rokona s mikor Chaj Szore ennek elmesélte, hogy férjhez akar menni, az azt felelte, hogy nem hiszi, hogy ez sikerüljön.

— Ki bir engem ebben megakadályozni? — Kérdezte ingerülten az özvegy.

— Ki? — mondá — A nagybácsi. Hát az Ignatz Grünkraut, a boldogult Jeinki testvéröccse aki Magyarországon Ráczfehértón lakik s aki ifjabb testvére az elhalt férjednek. Minthogy pedig a törvényeink szerint csak úgy kelhetsz egybe idegen férfiival, ha gyermeketek nincsen, hogyha elhalt férjed ifjabb testvérétől chalicét kapsz, a házasságod fonalai a sógorod kezében vannak. Már pedig én a sógorodat személyesen ismerem, az éppen olyan kapzsi ember, mint a férjed volt s ezenkívül még földhöz ragadt szegény is, akinek 6 gyermeke sir otthon kenyérért.

Ha az megtudja, hogy te szerelmes vagy Simonba, akkor csinál neked olyan számlát, hogy te leszesz a földhöz ragadt szegény, s ő fog daskálni az ezresekben.

Ezért ült a tudós rebe Chajim-Zew a talmud előtt s keresett benne olyan szorgalmasan, mert a menyecske kérte, hogy segítse ki a bajból s keresen egy pontot, mely megengedi, hogy bizonyos esetekben az özvegynek joga legyen a felszabadító chalicét követelni.

Ámde, amit egyszer a talmudban meg nem irtak, azt meg sem találhatta a szent rebe sem.

Ha bölcs Hillelek nem jutott ilyen eszébe s ha a nagy Sámaj elmulasztotta megpendíteni az eszmét, akkor azon már egy rebe reb Chajim-Zew se segíthet s bizony a szegény szerelmes asszonyra még nagyobb gyász várt mint mikor a férjét siratta.

Rebe reb Chajim azonban azt mondta, hogy az, aki az ég madarait táplálja, aki a liliumokat felruházza, az nem hagyja el a szegény özvegyeket és árvákat sem. Menjen csak el a Chaj Szore Tarnovba, ott lakik a nagy tudós, a boldogult rebe reb Jonathan volt schnell gabbéja, a Zelig Kandiszbaum, mesélje el neki a bajait, adjon a Zelignek egy szép ajándékot s az fog neki olyan tanácsot adni, hogy nem lesz semmi baj.

Mire nem képes a szerelem?

Hát biz' ha az a Zelig Kandiszbaum Kamcsatkában, vagy a fehér hegy aljában lakna, nem elmenne-e egy szerelmes asszony oda is?

És Chaj Szore elment. Felkereste a nagy filosofust s előadta a bajait.

És amint az asszony beszélt a tudós férfiival, rögtön észrevette, hogy az nemcsak filosofus, hanem nagy jogász is, — pedig a rebe reb Jonathan egyetemén csak pedelus volt, — mert mikor az asszony a jó tanácsért 10 forintot ígért a Zelignek, ez azt mondotta, hogy nem tudja ugyan, miről legyen szó, de ő 50 forinton alul szóba sem áll, mert ha egy asszonynak Przemyslből Tarnovba kell utazni egy okos szóért, az az okos szó bizonyosan megéri azt az 50 forintot is.

Minthogy azonban az asszony is bir némi filosofáló tehetséggel, szó nélkül vissza akart fordulni. A nagy tudós meggondolta a dolgot s kezdett engedni, aminek az eredménye az lett, hogy 25 forintban megegyeztek. Ekkor a Zelig így szólt:

— Szép szó és kérelem a te sógorodnál nem használ. Hanem ha rá tudsz ijeszteni, akkor sikerül a chalicét megkapnod. Minthogy pedig biztos ijedelmet okoz egy szegény embernél az, ha egy másik szegény ember, mint vendég jön a nyakára, neked meg kell a sógorodat látogatnod.

Öltözz fel hát rongyosan és kéregető asszonyként kössél a szoknyád korcába egy kis bögrét zsrinak, a hátadra vess egy kenyérnek való zsák-félét, eredj el Magyarországra, kezd el a koldulást Hadházon, Tégláson és Császárszálláson, úgy, hogy mikor te Fehértóra érsz, akkor már a rémhired 4 nappal előbb ott legyen s már akkor a Grünkraut a századik ember szájából tudja, hogy te tönkrementél, a vagyoned elégett, elvitt az árviz, elhordták a perek meg az ügyvédek s már az urad halála előtt is annyi volt az adósságtok, hogy szerencse, hogy a szegény megboldogult meghalt, mert bizony még börtönbe jutott volna.

Néhány nappal később aztán látogass át Fehértóra a sógorodhoz s majd meglásd, hogy milyen könnyű szerrel adna 80 chalice is, csak-hogy lerázzon a nyakáról.

És így történt.

A menyecskének még kérni se kellett a chalicét, mert a sógor még azt is hallotta róla, hogy részeges s ő maga ajánlotta föl neki a chalicét, hogy hiszen még fiatal, még férjhez is mehet.

Egy hét leforgása után a menyecske utazott haza boldogan s ha Simon nem lett volna a világon, képes lett volna örömeiben a Zelig Kandiszbaumot is összecsókolni, noha az már igazán nagy áldozat lett volna, lévén a nevezett férfi egy rőt, veres szakálu, ráncos férfi.

Csak-hogy a tanácsosztó Zelig nem azért volt nagy filosofus és nagy jogász, hogy az ő eszének a gyümölcsét más szakgassa és ő csak a morszahulladékokból kapjon egy egy szemernyit.

Alig mult el a történetek óta egy hét, már

Grünkraut aláírás nélkülvelet kapott Tarnovból, amelyben fölfedezték előtte a rászédést. A levélben még az is meg volt írva, hogy a mester Zelig Kandisbaum volt. Csak az nem állt a levélben, hogy a Zelig csak 25 pengőt kapott a tudományáért.

Hát a szegény ember, ha még oly nagy baj éri is, bele tud nyugodni, assimilálódva van már, de ha a feleség az elkövetett ostobaságért napról-napra elkészeríti életét, azt már még a szegény ember se bírja ki.

A vége az lett, hogy Grünkrautnak el kellett indulni Tarnovba, ahhoz az emberhez, aki ötlet ugy tönkre tette s minthogy a Zelig 200 forintért hajlandó volt a hibát kireperálni, az alkut megkötötték s Grünkraut is megkapta a tanácsot, melynek birtokában aztán átutazott Przemyslbe, az asszony székelyére.

A következő reggel a Zelig utasításához képest Grünkraut elment a templomba, kikeresett egy helyet, szemben a rebe reb Chájimmal, a táleszt a feje fölé borította, föltette a tefilint — a jobb kezére és imádkozott olyan áhitattal és odaadással, hogy valami czádikot láttak benne a jelenvoltak. Minél aféle orthodox hitközségben szokás, az embeerek hozzá járultak solem lehemet adni s nem egy a sok közül ütközött meg azon, hogy Grünkrautnak nem a balkezére, hanem a jobbra van csavarva a tefilin.

A somen eszre végén már a rebe reb Chájim is tudta a nagy csodát; ő is tehát oda zárandokolt solem lechemet adni s legott meg is kérdezte, hogy miért viseli Grünkraut e tefilint a jobb kézen?

— Balkezes vagyok nagyon, válaszolta emez.

— Melyik kezével ír és melyikkel eszik? — kérde tovább a rabbi.

— A ballal, felelte Grünkraut, mert a jobb kézzel teljesen tehetetlen vagyok.

— És a Chaj Szorenek a chalicénél melyik keze kisujjával oldotta ki a saruit?

— A ballal, — felelte jámbor képpel Grünkraut.

— Hiszen magának jobbal kellett volna, mert aki a tefilint jobbkézre rakja, annak a jobb keze a gyengébb kéz.

— Ezt én nem tudtam, — válaszolta a kérdeztet rendületlen nyugalommal s erről nekem a mi rabbink nem is szólott, lehet, hogy ő nem tudja, hogy én ilyen erősen balkezes vagyok.

— Akkor, — jelentette ki rebe reb Chájim, — itt baj van, mert a Chaj Szore chaliceje a Schulchán Orach értelmében érvénytelen.*

És ha egyszer a tudós rabbi kimondta, hogy érvénytelen, akkor a Simon és a Chaj Szore nem lehetnek egymásé, hacsak újra ott Przemyslben nem kap a menyecske chalicet a Grünkrauttól.

*Önöknel így szokás ez?

A Grünkraut pedig 10.000 forintot alul most már chalicet adni nem akart.

Végre, mert az esküvő napja már közel volt s másrészt, mert a Grünkraut gyermekei otthon már nagyon éhesek lehettek, az alkut megkötötték és 5000 forintot fizetett le a menyecske, hogy új chalicét kapjon.

Mikor azonban Grünkraut a pénzt zsebrevágta, kijelentette a papnak, hogy az egész tefilin-ügy csak szimuláció volt, ő sohasem volt balkezes, hanem csak vissza akarta fizetni az asszonynak a csalást.

Erre a rebe reb Chajim-Zew ben reb Schmelke csak annyit mondott az asszonynak:

— Lássa, ebből az a tanulság, hogy máskor olyan okos embernek, mint a Zelig Kandisbaum, olyan fontos tanácsért, aminőt tőle kívánt ne 25 forintos honoráriummal fizessen.

KÜLFÖLD

A tudomány ünnepe.

A nagynémet birodalom egyik városkája szegényekházában kicsiny szobácska állott csupán rendelkezésre Ehrlich Pál doktornak, ahol ő kutatásait és kísérleteit végezhetné. A tudományos egyetemi fakultások, az állam, dehogyan bocsájtották falai közé a nagy kutatót, akinek hypothesisi és methodusai halomra döntötték a világhírű Virchow tanár alkotta pathologiai-anatomiát. A modern serologia halhatatlan megalapítója az egész emberiségre áldást hozó működése a strelici szegényházból indult világhódító útjára. A hatalmas német birodalom meg nem akadályozhatta, hogy Ehrlich Pál neve dicsősége és büszkesége legyen hazájának.

A nagy tudós f. hó 14-én hatvanadik életévét töltötte be. E napon az egész emberiség hódolata szállott a „Salvarsan” feltalálója elé. Ehrlich Pál doktor hithű zsidó, aki a tudás és tudomány, szédítő magassága ormain állva, hitéhez, Istenéhez, vallásához hűségesen ragaszkodott mindenkor, egyetlen vágya, célja volt halomra dönteni ama tévhitet, mikép a zsidóság csupán közepes tehetségek népe.

Zsidó egyetemi tanár.

Mondolfo Rudolf, híres bölcsész a bolognai egyetem rendes tanárává nevezték ki. A bolognai egyetemen most 8 zsidó tanár van.

Oroszország és a zsidók.

Az orosz belügyminiszterium elrendelte, hogy az Oroszországba jövő külföldi zsidókat az eddigénél szigorúbban ellenőrizték és csak olyanok jöhetnek, akik tényleg üzleti ügyekben utaznak. De gondoskodik az atyuska a birodalma területén lakó zsidóságról is. A f. hó 16-án megnyílt a nemesi kongresszus, amelynek napirendjén a zsidók polgárjogairól szóló új törvényjavaslat megvitatása is szerepel. A belügyminiszter ugyanis értesítette a nemesi kongresszust, hogy e részben törvényjavaslatot terjesztett a minisztertanács elé. Maklakov belügyminiszternek ez a törvényjavaslat olyan rendelkezést tartalmaz, amely végkép és teljesen kizárja a katonáskodásból a zsidókat. A nemesi kongresszuson az a terv merült föl, hogy a kormány röjjon ki a zsidókra hároméves állami fejadót hadmentességükért.

HIREK

Korpótlék a lelkészeknek.

A vallás és közoktatásügyi minisztérium a lelkészi korpótlék tárgyában f. é. február 18-án kiadott körrendeletét sürgősen figyelmébe ajánljuk az érdekelt t. rabbiknak. Ime a rendelet:

18759/1913. II/a. szám. A lelkészi illetményeknek korpótlékok utján való emeléséről szóló 1913. évi XXXVIII. t.-c. alapján járó korpótlékok felévi folyósításának szabatosabb eszközölhetése érdekében szükségem van mindig előzőleg azon lelkészek névsorára, kik 5., vagy 10. szolgálati évüket a korpótlékok legközelebb következő folyósításának idejéig betöltik. Miután egyrészt ily listával nem rendelkezem, másrészt pedig egyes, az általános utalványozás foganatosítása után való utólagos bejelentése, illetve a bejelentésnek külön-külön való elintézése az adminisztráció aránytalan megterhelésével járna, de meg nem méltányos, hogy a korpótléokra igényt tartó lelkészek igényük érvényesítésével a törvényes határidőn túl vární legyenek kénytelenek, tisztelettel felkérem az irodát, méltóztassék — mint azt némely egyház hatósága eddig is megtette — hozzám minden év április hó 15-ig, illetve október hó 15-ig oly jegyzéket felterjeszteni, amelyen ki legyen tüntetve azon lelkészek neve és állomáshelye, akik a rákövetkező július 1-én, illetve január 1-én 5., illetve 10. szolgálati éveiket betöltik és akiknek a fentidézett törvénycikk szerint korpótlék járna.

Együttal méltóztassék a szolgálati idő alapos megállapíthatása céljából mindig a jegyzékben felsorolt lelkészek összes szolgálati bizonyítványait, az első

rendes lelkészi állomás elfoglalásának napját bizonyító hitközségi bizonylattal együtt a felterjesztéshez csatolni. Azon lelkészekre nézve, akikre vonatkozólag a szolgálati idő korpótlék szempontjából ily okmányok alapján itteni részről egy ízben már elbíráltott, ily bizonyítvány újbóli felterjesztésére szükség nincs. Budapest, 1914. évi február hó 18-án. A miniszter rendeletéből stb.

A fővárosi ügyvédi kamara tisztújító közgyűlése.

A budapesti ügyvédi kamara március első napjaiban tisztújítást tartott tagjai feltűnően nagyarányú részvétele mellett. A választási mozgalmakban zsidó szempontból is feljegyzésre érdemes momentumok merültek fel. Négy párt vette fel a küzdelmet, melyek közül az úgynevezett „Uj ügyvédi párt” döntő győzelmet aratott. A cionista ügyvédek dr. Dömény Lajos és dr. Kahan Nison vezetése alatt testületileg ehez a párthoz csatlakoztak, fentartották azonban maguknak a jogot, hogy a jelöltek jegyzékében némi változtatásokat eszközöljenek. És tényleg már a választás első napján következő tartalmu cédulákat osztogattak szét: „D. J. . . kartársunk kikeresztelkedett. Felkérjük izraelita kartársainkat, hogy nevét a választmányi tagságra jelöltek listájából töröljék és helyette egy keresztény kollégát válasszanak.” A választási mozgalmakban nálunk eddigéle még nem hangoztatott új szempont bevitelle érthető feltűnést keltett. Legjobban az érdekelt dr. J. . . t lepte meg, ki nagy felháborodással az „Uj párt” vezetősége elé terjesztette az ügyet és élénken tiltakozott, hogy ellene, mint az „Uj párt” egyik hivatalos jelöltje ellen, magából az „Uj párt” kebeléből korteskedjenek. A tiltakozás azonban hiábavalónak bizonyult, mert a cionista csoport felhívásának fogantatja lett. Dr. J. . . t sok zsidó és jó néhány keresztény ügyvéd törölte az „Uj párt” jelöljeinek listájából, akinek így kevés lett a voksa és helyébe dr. Keresztessy Józsefet, a budapesti ügyvédi kar egyik keresztény vallású kitűnőségét választották meg. Utóbbi a zsidóság szimpátiáját azzal sietett nyilvánítani, hogy a Zsidó Nemzeti Alap palesztinai olajfaerdeiben egy olajfát ültetett. Az „Uj pár” egy másik jelöltje ellen szintén agitációt kezdett a cionista csoport, mire az illető felkereste a cionistákat és a róla elterjedt hírt rágalomnak nyilvánította. Nem keresztelkedett ki és nem is fog kikeresztelkedni. Ha kartársai, ugymond, bármi más okból törlik, az ellen nincs és nem is lehet kifogása. Az ellen azonban már védekeznie kell, hogy egy valótlán hír alapján csinálnak ellene hangulatot. Ezen becsületszóval megerősített kijelentés folytán ellene minden további agitációt megszüntettek. Végül meg kell még említenünk, hogy még két másik kikeresztelkedett zsidójelölt, dr. E. Zs. és dr. M. M., kik ellen agitáció

kifejeztem nem is irányult, a nagyszámu törlések folytán csak épen annyi szavazatot kaptak, hogy a választmányba nagy nehezen még bekerülhettek. Az öntudatos zsidó szempontok hangoztatása ime már az első alkalommal eredményes küzdelmet vívott meg. Óhajtható volna, hogy a főváros példáját a vidék is kövesse, mert senkisémet kívánhatja azt tőlük, hogy egy jórészt zsidókból álló kar a maga kitérteit ültesse diszálásaiba.

Lőw Imanuel-alapítvány.

Szegedről jelentik: A szegedi izr. hitközség közgyűlése felemelő módon fejezte ki főabbja, dr. Lőw Imanuel iránti őszinte szeretetét. A szegediek köztiszteletben álló főabbja most ünnepelte hatvanadik születésnapját. A hitközség képviselőtestülete ez alkalomból kétezer koronás jutalomdíj alapítványt tett Lőw Imanuel nevére. Az alapítvány kamatait évről-évre a zsidó népiskola két negyedik osztályu tanulója kapja.

Jubiláló főkapitány.

Nem tudjuk, s nem is kutatjuk, hogy Magyarország rendőrfőkapitányai közt van-e Gerő Árminon kívül más zsidó vallásu főkapitány is, csupán örömmel konstatáljuk, hogy hitfelünk, Gerő Ármin példadással szolgáló nemes buzgalommal látja el Magyarországot legmodernebb vidéki városában, Nagyváradon, a közbiztonsági szolgálat vezetését. Gerő Ármin most ünnepelte harminc éves jubileumát annak a napnak, hogy közszolgálatba lépett. Ez alkalomból Nagyvárad város tisztviselői kara és társadalma meleg szeretettel ünnepelte a kiváló főkapitányt. Jánosy Gyula helyettes főkapitány üdvözölte hivatalfőnökét s beszédében a következőket mondta:

— Mint embert, mint rendőrtisztviselőt és mint hivatalfőnököt egyformán megilleti a bensőséges, meleg ünnepség. Egész Nagyvárad város ünnepel, a város közönsége nagy előkészületeket tett a jubileum megülésére, de a főkapitány maga közölte kérelmét, hogy az ünnepély minden külsőség nélkül folyjon le és tisztelői respektálták az ő kívánóságát. Harminc esztendő nagyon nagy idő köztisztviselői pályán, de kétszeresen nagy a rendőrtisztien, amely állandóan a napok legideg- és energiaölőbb eseményein visz keresztül. Csak kiválasztottak érhetik meg erejük teljességében ezt a jubileumot. A város szeretetében ünnepli most Gerő Ármin főkapitány harmincéves jubileumát. Harminc évvel ezelőtt a kicsi Nagyvárad csekély rendőrségétől óriási fejlődést vitt a mostani nagyváros hatalmas políciájáig, ebben a munkában orozslánrész jutott a jubilánsnak, aki mint rendőr, országszerte elismert tekintély, büszke reá a rendőrsége. Mint hivatalfőnök megbocsátó és nemesszívű volt mindig, sőt ellenségeket szerzett magának, annyira exponálta magát alkalmazottaiért. Áldást kér a további működésére.

A nagyváradai rendőrség egy óriási diszalbumot adott át a főkapitánynak, amelyben közel félezer fénykép van. A városban — mint tudósítónk jelenti — gyűjtés folyik egy Gerő Ármin nevére teendő alapítványra, amely rendőrök megjutalmazására fog szolgálni — eddig 2500 korona gyűlt össze.

A szabadság ünnepén.

Március 15-ét az alberti-irsai polgárság ezidén az itteni zsidó templomban tartotta meg nagy lelkesedéssel, melynek keretében Büchler Zsigmond főrabbi emelkedett szellemű előadást tartott, mely az óriási nagy közönséget teljesen elragadtatta. A többi felekezetek templomaiban nem ünnepelték a szabadság ünnepét.

Bővül a nagyváradai zsidókórház.

Nagyváradai tudósítónk jelenti: A nagyváradai zsidókórház rövid működése után is fényesen beigazolta, hogy az izraelita szentegylet hézagpótló intézményt létesített és áldásos szerepet tölt be Nagyvárad közegészségügyében. De nemcsak Nagyvárad közegészségügyének tesz szolgálatot a zsidókórház, hanem a vidék betegei is sűrűn veszik igénybe a modern higiénia és orvostechika minden vívmányával felszerelt egészségesebb fekvésű, kényelmes kórházat.

Mikor az új zsidókórház megkezdte működését, úgy látszott, hogy a nagy befogadóképességű kórház évek hosszú során meg fog tudni felelni az összes lehetőségeknek, amennyiben már a tervezésnél számítottak a várható legnagyobb látogatottságra is. Az utóbbi időben azonban a betegek számaránya olyan magasra szökkenett, hogy a kórház állandóan zsúfolt és kevésbé súlyos esetekben igen gyakran kell visszautasítani a túlszűfolttság miatt a betegeket.

A zsidókórház vezetőségében már régebben kísért az a terv, hogy a kórházat ki kell bővíteni és modern pavillonrendszerben fejleszteni tovább. Napról-napra válik égetőbbben aktuálisá ez az életrevaló eszme, melynek megvalósítását egyelőre csak a kedvezőtlen gazdasági konjunkturák akadályozzák.

Emlékünnep.

Lélekemelő ünnep folyt le f. hó 16-án Magyarokanizsán. A hitközség múlt évben elhunyt kiváló rabbijának sarkövet emelt és ez alkalommal kegyeletteljes módon tanusította szeretetét a megboldogult lelki pástora iránt. A templomban dr. Singer Bernát költői szépségben gazdag beszéddel méltatta a veszteséget, mely a községet, a rabbikart és a családot érte. A temetőben Sch weiger Herman zentai orth. rabbi tartotta a sarkőavató beszédet. A tudós rabbi valósággal elragadta hallgatóit az eszmékben és retorikai szépségekben egyaránt kiváló szónoklatával. Az ünnepélyen a városi hatóság, a felekezetek lelkészei és az iskolák tanárai teljes számmal vettek részt.

A modern bibliamagyarázat esoda-bogara.

Hogy micsoda zöldségeket sütnek ki néha a biblia kutatók és modern magyarázók, kik a biblia és a szent thóra eredetéről, az azokban szereplő gloriás egyéniségek cselekedeteiről igyekeznek sokszor kacagató, még többször felháborodást keltő „modern” realiztikus megvilágítást adni, klasszikus példát szolgáltat egy éppen most megjelent német röpirat, mely Mózesnek a Sinai hegyen való csodatételeit akarja „modern” szellemben megfejteni.

A humoros szellemi termék szerint Mózes nagy-szerűen iskolázott pirotechnikus volt, aki a puszkaport egyiptomi papoktól tanulta megismerni. Honnan vették maguk a papok ezeket az ismereteket, arra nem felel a röpirat, ellenben a következőket mondja: az égő csipkebokor csodája tulajdonképpen nem volt más, mint bengáli tűz, melyet Mózes és Jetró együtt rendeztek; az egyiptomiak hadiszereit amikor a Vörös-tengeren át üldözték őket, Mózes aknákkal röpitette a levegőbe, de legnagyobb dolgait a Sinai hegyen mivelte, hogy magának tekintélyt szerezzen, nagy-szerű tűzijátékot rendezett a hegy tetején. Negyven napig maradt a hegyen, hogy elszenvedett égési sebeit gyógyítsa; úgy látszik — mondja a humort nem nélkülöző biblia magyarázó, — akkor még nem értette eléggé a mesterséget! Azontul azonban már nagy stílusban mivelte a maga rejtélyes tudományát. Azért tiltott ki mindenkint a szentek-szentjéből, mert az volt a laboratóriuma és nem akarta, hogy ott háborgassák. A röpirat szerzője aztán még részletesen végigvezeti a maga magyarázatát az egyházi szertartás minden részletein és azt akarja bebizonyítani, hogy az egész arra volt fölépítve, hogy Mózes pirotechnikai tudományának csodáit tovább is tiszteletben tartassa.

Ez aztán csak eléggé „modern” — mintha ezekhez a süttelenségekhez hasonló magyarázatok már hallottunk volna valahol. Sapientia sat.

Kinevezés.

Zólyomvármegye főispánja dr. Reisz Mór zólyomi járási tisztviselő orvost, a zólyomi hitközség alelnökét, a legutóbb tartott megyei közgyűlésen tiszteletbeli megyei főorvosnak kinevezte.

Egy rabbi tragoediája.

Schwartz Jób nemrégiben még a pancsovai zsidó hitközség főabbja volt, de hivei föllázadtak ellene és kénytelen volt állásától megválni. A szerencsétlen ember a biharmegyei Kőröskisjenőbe költözött el, ahonnan egy kis számárfogaton a községbe vándorolt mindenféle apróságokat árulni, miközben elméje mindjobban megzavarodott. Kőröskisjenőn egy disznóólban lakott állandóan szamarával együtt, mert — úgy mondta — az Isten tiltja, hogy fűtött szobában háljon. A Purim-ünnepen befogta szamarát a kordéba és elindult áruival Bihariye és

Mezőgyán felé. Utközben folyton imádkozott, majd harsány hangon kiáltotta:

— Mikor a nap lemegy, leölöm szamaramat és vérével áldozatot mutatok be az örökkévalóságnak és fölládozom magamat is, mert ezzel kedves cselekedetet végzek az Urnak!

Azután egy hosszú késsel leszurta szamarát, örjöngeni kezdett és a saját jobbkarján fölvágta az ereket. Nagynehezen megfékeztek és beszállították a gyulai kórház elmeosztályára.

Eljegyzések.

Báró Kornfeld Pál, a Magyar Általános Hitelbank ügyvezető igazgatóságának tagja eljegyezte Neumann Olgát, dr. Neumann Károly miniszteri tanácsos leányát. — Nagy Ernő hódmezővásárhelyi nagykereskedő eljegyezte Fischer Felice urleányt Ujvidékről. — Deutsch Jenő gyufanagykereskedő, tart. hadnagy, a Deutsch Márkus és Fia cég beltagja eljegyezte Kis Katót, Kis Ferenc bornagykereskedő és neje született Kramer Adél leányát. — Klein László eljegyezte Wágner Olgát, özvegy Wágner Miksáné kedves leányát.

Közgyűlések.

A nagykanizsai Chevra Kadisa, csü-törtökön f. hó 5-én tartotta dr. Ollop Mór elnöklete alatt évi rendes közgyűlését. Az elnök lendületes beszéddel nyitotta meg az ülést és kegyeletos szavakkal emlékezett meg az elmúlt évben elhunyt nagyságos ujnépi Elek Lipótról, ki az egyletnek kora ifjúságától volt tagja és 40 éven át működött nagy buzgalommal a választmányban, — majd az ujonnan felvett szép számu tagokat melegen üdvözölte. Ezután telovastatott az évi jelentés és zárszámadás, mit a közgyűlés tetszéssel és jóváhagyással vett tudomásul. A jelentés főbb adatai a következők: Bevétel 26.372 kor. 16 fillér. Kiadás: 25.447 kor. 61 fillér. Maradvány: 924 kor. 55 filér. Tiszta vagyon az egylet ingóságai és ingatlanain kívül 21.758 kor. 67 fillér. Az agkok háza alapja 28.589 kor. 30 fillér, ezen alapra és az egylet egyéb céljaira az év folyamán az ujnépi Elek család részint koszorutpótló, részint közvetlen adományokkal mintegy 2000 koronával járultak. Szegények segélyezésére 5408 kor. 54 fillér fordított, a kórházi kiadás volt 2562 kor. 63 fillér. Koszorutpótló adományokból befolyt 5197 kor. 50 fillér. A lefolyt évben elhunyt 56 személy. A temetést fizette 36, ingyenes volt 20. A tagok száma 20-al szaporodott és az most 410. Dr. Neumann Ede főrabbi indítványára a közgyűlés dr. Mezey Ferenc kir. tanácsost, az izraeliták országos irodája alelnökét, az orsz. rabbiképző intézet vezérőlbizottsága elnökét, a pesti izr. szent egylet titkárát, érdemeit elismerésül az egylet tiszteletbeli tagjává választotta. Végül a sorrend szerint kilépő 6 választmányi tag, névszerint Grünhut Henrik, Milhofer Ödön, dr. Pollák Ernő, csapi Sommer Ignác és Sommer Náthán és Loewy Arnold,

Radnai Jenő és Rothschild Samu számvizsgáló bizottsági tagok közfelkiáltással újból megválasztottak. A választmányba újnapi Elek Lipót helyébe újnapi Elek Ernő választott meg. A közgyűlést a szokásos istentisztelet előzte meg, az egyleti tagok élénk részvételével. Dr. Neumann Ede főrabbi nagyhatású emlékbeszédet mondott, megemlékezvén a lefolyt évben elhunyt kiváló hittestvérekről.

A budapesti orthodox hitközség élénk érdeklődés mellett ejtette meg 31 tagú választmányának a megalakítását. A választói jogosultsággal bíró tagok 90 százaléka leszavazott, ami fényes tanujel, hogy e hitközségben erős zsidó élet folyik.

A budapesti orth. Szentegylet Adar hó 7-én tartotta évi közgyűlését dr. Schächter Jakab elnöke alatt. Bemutatták a zárszámadást, melynek végösszege 40.000 koronát tesz ki. A közgyűlés után az összes tagok az új orth. templomba vonultak, ahol Reich Koppel főrabbi magasszárnyalású beszédben emlékezett meg az elmúlt év elhunytjairól. Este szépen sikerült Chevra-szűdah volt.

A marczalii Chevra Kadisa f. hó 8-án tartotta tisztújító közgyűlését. A tisztikar változatlan maradt. Elnök: Scheiber Ferenc. Alelnök-pénztárnok: Berger Miksa. Titkár: dr. Enten Manó. A választmány tagjai: Drucker Mihály (uj), Fábri Adolf, dr. Gold Samu, Honig Dávid, Krausz Gyula, Krausz Jakab, Schön Miksa, Wilhelm József és dr. Révai Adolf. A választmány elhatározta, hogy az új sirketet téglafalal kerített körül és még ez év folyamán adja át rendeltetésének. Továbbá kimondta, hogy a jövő évi közgyűlést Adar 7-én Chevra lakomával kapcsolatban tartja meg.

Az alberti-irsai Chevra Kadisa Adar hó 7-én kegyeletesen ülte meg Mózes tanítónk halálnapjának évfordulóját. Az emlékbeszédet Büchler Zsigmond főrabbi tartotta. Ezt követte a Chevra tisztújítási gyűlése. Főgondnokul ismét Popper Andort választották meg. I. gondnok Popper S. Lajos, II. gondnok Reiner József és III. gondnok Schwartz Antal lett. Azonkívül megválasztották a választmányi testületet. A zárszámadásból kitetszik, hogy az egylet múlt évi jövedelme 5360 kor. és kiadása 5200 kor. volt. Tisztán jótékony célra 870 koronát adott ki. Az egylet vagyona 17.875 korona.

A karcagi Chevra Kadisa a héten tartotta tisztújító közgyűlését, mely a következő eredménnyel járt. Elnök Weiszbrunn Jónás, alelnök Steiner Mór, I. gondnok Rosenberg Mór, II. gondnok Stern Simon és ülnök Mathezer József, pénztáros Markbreiter Izrael, titkár Schwartz Ábrahám.

Halálozások.

Friedländer Sándor, a szentgotthardi hitközség rabbija február 21-ikén, élete 81-ik évében elhunyt. Vallásos tudományok ápolásában és a hit

parancsainak követésében mintaképül szolgált. Teemesen az egész város és környéke impozáns részvéte nyilvánult meg. — Rosenblüh Jenő szászvárosi főrabbi f. hó 7-én elhunyt. Temetése nem mindennapi részvétellel ment végbe. A gyászházban elsőnek Friedmann Vilmos nyiregyházi rabbi, az elhunyt sógora beszélt; a templomban pedig, ahova utolsó útja előtt a hült tetemetek vitték, Fischer Gyula gyulafehérvári, Diósy Wesel dr. dévai, Friedmann Ernő dr. szarvasi és Steiner Vilmos dr. hátszegi főrabbi méltatták nemes foglalatú életét. — Stern Sámuel, a győri hitközség elnöke elhunyt. Több mint két évtizeden át viselte e tisztségét, melynek teendőit mindig szeretettel és ügybuzgalommal látta el. Községében tisztelték, becsülték. F. hó 8-ikán temették nagy részvétellel. Breuer Soma nagykatái főrabbi bucsuztatta szivhezszólan. — Freimann Mór, a tiszolci Chevra Kadisa nagyérdemű elnöke 83 éves korában meghalt. Singer Rezső rimaszombati főrabbi megható gyászbeszédben bucsuztatta tisztelőitől és családjától. — Szende Lajos, a magyar ált. községbánya r. t. vezérigazgatója hunyt el. Közgazdasági korifeus, akinek munkája után csengő aranyvá vált a fekete szén. Tehetségével és munkarejével hatalmasat produkált. Tehetség és jellem ritka harmóniában párosult benne. Temetése impozáns részvétellel ment végbe.

Hitközségi zárszámadások ismertetése.

A szegedi hitközség 1913. évi		
bevételei	204.888	kor. 50 fillér
kiadásai	203.857	" 79 "
Nevezetesebb bevételi források:		
Imaszkjövdelem	13.886	kor. 90 fillér
Templomi adományok	3480	" 12 "
Városi segély	8200	" — "
Allamsegély	1500	" — "
Tandijkárpótlás	5969	" — "
Marhavágatási díjak	3278	" 36 "
Baromfivágatási díjak	5393	" 46 "
Pászkasütési jog	1500	" — "
Kultuszadóból	53.661	" 44 "
Tiszta vagyon	534.970	" 21 "

A lugosi hitközség 1913. évi		
bevételei	51.775	kor. 13 fillér
kiadásai	51.602	" 73 "
Nevezetesebb bevételi források:		
Chevra hozzájárulás	3268	kor. — fillér
Imaszkjövdelem	4650	" 50 "
Templomi adományok	1242	" 52 "
Házbérjövdelem	2673	" 67 "
Husvétli kenyér	4896	" 96 "
Városi subvenció	1000	" — "
Allami tandijkárp.	2214	" — "
Kultuszadó	24.560	" 50 "
Tiszta vagyon	172.440	" 99 "

A gyöngyösi izr. hitközség 1913. évi		
bevételei	51.300	kor. 80 fillér
kiadásai	49.815	" 89 "

Nevezetesebb bevételi források:		
Gabellából	15.222	kor. 20 fillér
Templomi adományok	5461	" 65 "
Imaszkjövdelem	2018	" 50 "
Városi segély	1000	" — "
Allami tandij kárp.	2294	" 60 "
Husvétli kenyér	1169	" 90 "
Kultuszadó	11.188	" 93 "
Tiszta vagyon	97.758	" 05 "

A győri izr. hitközség 1913. évi		
bevételei	83.595	kor. 98 fillér
kiadásai	83.511	" 96 "

Nevezetesebb bevételi források:		
Gabella	5055	kor. 56 fillér
Egyházi és isk. segély	18.214	" — "
Ülésbérlet	7926	" 38 "
Allamsegély kárp.	3296	" — "
Házbérek	4000	" — "
Tornadij, papérez	3778	" — "
Laskasütés	177	" — "
Kultuszadó	32.861	" 68 "
Tiszta vagyon	104.908	" 47 "

A dési izr. hitközség 1913. évi		
bevételei	34.166	kor. 21 fillér
kiadásai	33.360	" 94 "

Nevezetesebb bevételi források:		
Gabella	16.724	kor. 47 fillér
Ülésbérlet	4118	" — "
Házbérek	3521	" — "
Tandijkárpótlás	1872	" — "
Templomi adományok	1559	" 05 "
Kultuszadó	3547	" 36 "
Tiszta vagyon	119.490	" 77 "

A zentai izr. hitközség 1913. évi		
bevételei	34.020	kor. 41 fillér
kiadásai	33.058	" 41 "

Nevezetesebb bevételi források:		
Járulékok	5100	kor. — fillér
Földbérlet	1470	" — "
Gabella	4080	" — "
Imaszkjövdelem	635	" — "
Tandijkárpótlás	1407	" — "
Templomi adományok	473	" 76 "
Kultuszadóból	18.526	" 50 "
Tiszta vagyon	162.268	" 25 "

Lapunk legközelebbi ünnepi száma f. é. április 10-én jelenik meg. A következő számok mindenkor a hónap 10. és 25-ik napjain jelennek meg.

Az „Autonomia“ ereje olvasói számának növekedésével edződik s mert az egész közvélemény a mult szomorú tapasztalatai után rendezett állapotok és béke után áhítozik; bizonyos, hogy csakhamar táborunkban lesz az egész magyar Izrael.

SEM Budapesten, sem külföldön nem kaphat szebb és olcsóbb nyomtatványokat, mint Szabadkán, a Hungária-könyvnyomdában. — Telefon: 62.

KÖNYVISMERTETÉS

Eduard König *Das Antisemitische Hauptdogma.* Bonn. E. Weber Verlag 640. 1'50 márka.

Az antisemita erkölcs gyakran beleütközött Jézus személyébe. Nem csupán azért, mert Jézus tanítása teljesen ellentmond annak a felfogásnak, hogy valamely népet gyűlölni szabad, hanem azért mert maga Jézus is zsidó volt és így a népére szőrt szidalmak némileg őt is érik. Ha a zsidó nép csakugyan olyan rossz, olyan alantas erkölcsi felfogású, minőnek az antisemiták hirdetik, hogyan származhatott belőle egy Jézus, ki a kereszténység hite szerint az erkölcsi tisztaság legmagasabb csúcspontjára ért? Ez a kérdés mindig kellemetlen helyzetbe hozza az antisemitizmust. Valamelyik német író beszéli, hogy egyik hívő az ima után azzal kelt fel: Minden jól van oh Jézusom és szívből imádlak csodálag legálabb zsidó ne lettél volna! A német tudományos antisemiták igyekeznek segíteni ezen a kellemetlenségen. Egyik részük vissza akarná téríteni a népet az ősi germán valláshoz. Sigfrid oder Christus címen jelent meg e napokban is ilyen munka. Másik része a fajelmélet értékének túlzásba-hajtásával azt igyekszik kimutatni, hogy Jézus nem volt zsidó. Görög vér folyt ereiben, görög szellem lakott benne, mondják ők és az árja faj dicsőségét alkotja, melyet csak tévesen tulajdonítottak a zsidóknak. Az antisemiták ezen mai fődogmája ellen nemes hévvel és a kiváló tudós alaposágával száll szembe König a bonni egyetem teológiai tanára. Az őskeresztény irodalom, maga a zsidó hagyomány a leghatározottabban zsidó eredetűnek tartja Jézust és ezen alapszik ugyszólván az egész keresztény vallás. Jézus maga mondja: Az üdvösség a zsidók közül támadt. Egyedül a zsidó vallás állott azon a fokon, melyből a Jézusi eszmék fakadtak és úgy a prófétái, mint a későbbi héber irodalomban sűrűn találkozunk rokon vagy teljesen azonos vallási és erkölcsi fogalmakkal. „Nem helyes, a mikor a Jézus korabeli zsidóságtól megtagadják az erények és a lelki tisztaság ápolását. Milyen ragyogó istenhitről és feláldozási kétségről tesz bizonyosságot a zsidók irodalma és történelme! Mennyire súlyt helyeznek arra, hogy Istent szeretni kell! Mily gyakran magasztalják az irtalmasságot! Csak a tudatlanság és a történelmi igazságoktól való elzárkózás tagadhatja ezt el“. König kis munkáját szeretettel fogják olvasni azok, kik a Jézus körüli viták iránt érdeklődéssel viseltetnek.

Dr. Bernstein Béla: *A zsidók története Szombathelyen.* Budapest 1914.

A jelenleg nyiregyházi tudós főrabbi volt hitközsége történetét írta meg. Az egykori Saharia hosszú ideig nem akart zsidót befogadni. És protestant sem. II. Maximilian császárnak és királynak 1567-ik esztendőben emanált Privilegiumában fundált régi szokása volt a városnak, hogy más, mintsem igaz Romai Catholika hiten levőknek a városi Purgerségbe a felvételt meg nem engedi. A tizenhatalmadik század végéig csak néhány kiváltságos család lakhatott; az új korrall együtt Szombathely is megnyílt a zsidóknak. Kárát nem látta a szorgalmas, tevékeny polgár-

rokkal való gyarapodásának. Sok részük volt abban, hogy ma virágzó kereskedelem uralkodik benne és egyike lett a legszebb kulturvárosoknak. A könyv igen érdekes részleteket tartalmaz a zsidók részvételéről a szabadságharcban, továbbá a modern korszakban mindenütt fellépett belső vallási viszályokról. Almemor, orgona, ornátus — ezek a súlyos következményű kérdések a szombathelyi zsidóknak is állandó nyugtalanságot okoztak, míg két egymástól teljesen különvált községre oszlottak. Mindkét község szépen fejlődik a sok megrázkodtatás dacára. A kongresszusi község intézményeivel, iskoláival, hitoktatásával és a benne uralkodó szellemmel, mintája lehet a hazai községeknek. Szerzőnek kartársai jól tudják, hogy ez nagyrészt az ő fáradhatatlan buzgóságának, tudásának és lelkiismeretességének köszönhető. Az élvezetesen megírt monográfiát minden kulturhistorikus örömmel fogja olvasni és kisebb terjedelme dacára is méltán sorakozik Bernstein dr. örökbecsű nagy művéhez, melyet „A magyar szabadságharc és a zsidók” címen írt.

Liebermann S. Sándor sárospataki tanító jegyző nagykészségre valló s a zsidó nép igaz szeretetét visszatükröző értekezését vettük kézhez. Az értekezés szerzője Feldmészter P. sárospataki hitk. elnöknek ajánlja fel. A nagy érdekű munkából közöljük a következő fejezetet:

III.

„Csak el ne csüggedjünk s csak el ne hitessük magunkkal, hogy a hazai zsidóság egyesülése a lehetetlenséggel határos, egy soha meg nem valósítható óhaj marad csupán. Mert a zsidóság nem a szakadás örvénye fölött lebeg, mely elnyeléssel fenyvegeti, egy hegy lejtőjére került csak, melyre bár nehezen, akadályokkal s megszakításokkal haladhat felfelé, de előbb utóbb mégis feljut a csúcára, hol majd egyesülhetni fog. Remélhetőleg nincs is már messze az idő, mikor a hazai zsidóságon győzvé a jobb belátás, azok, akik a zsidóság teljes egybeolvadását most még tévedéseik dobpergetésével fel tudják tartóztatni, izolálva maradnak és lármájukkal legfeljebb az üres levegőt rázkódtatják meg.

Hiszen a különböző jellegű zsidóság egymáshoz való közeledésének egyes örvendetes tünetei, már most is mutatkoznak! Avagy nem szolgál e erre eléggé bizonyossággal azon körülmény, hogy a neologok elvben már a Sulchán aruch alapjára léptek, minek természetes következményeképp, e törvénykodexnek a gyakorlatban is egyre több teret kell majd engedniük? De az orthodoxokat és chaszidokat is influálni kezdi már az áldásos kultúra! E mellett szól többek közt az, hogy a közeli multban az orthodox papok Nagymihályon gyűlésre gyűltek egybe s ott a mult század 70-es éveiben, az ugyancsak Nagymihályon tartott rabbigyűlés német nyelv használata ellen hozott határozatának semmibevevésével, beszédeiket nem zagya zsargon nyelven, sajnó még nem magyar nyelven sem, de legalább tiszta német nyelven tartották. — S messze vezetne, ha mindazt itt felsó-

rolni kívánnék, ami amellet tanuskodik, hogy az orthodoxok is kezdenek lassanként civilizálódni. Egy jellemzőbb dologra azonban még utalni óhajtok: A mult század 70-es éveiben, a hazai orthodox rabbik még Budán is tartottak gyűlést, melyen a rabbigyűlés ellen kikeltek s álláspontjuk indokolásánál a fősúly arra esett, hogy a rabbigyűlés a rabbigyűléstől a világi tudományokkal való behatóbb foglalkozást igényelvén, a tóra tanulmány elhanyagolásához vezet. És lám, már manapság az orth. rabbigyűlések egyre sűrűbben, egészen komolyan neki fekszenek a világi tudományok tanulásához, úgy hogy többen a maturáig is eljutnak, sőt van már több orthodox doktor is. És az igazság kedvéért még azt is ki kell emelnünk, hogy eme rabbigyűlések amellet, hogy a világi tudományok mezejére is elkalandoztak, a héber tudás szárnyain is magasra emelkedtek, tehát a budai rabbigyűlés aggályai nem voltak egészen indokoltak.

Igen, már is kezd önmagára találni a hazai zsidóság. A hit s erkölcs népe, hol letaroltattak a szive virágai, hol a tudás tagadást teremtett, már is feltárja lelkét a megváltozhatlan, a meghamisíthatlan Tóra engedelmes, öröms befogadására. A hol meg a hit, nem az a titokzatos isteni sugallat volt, mely lendületet adott az eszmének, hol nem táplált, s üdített, ott már elvív, erővé, ihletté lesz. S ahol tudatlanság burjánzott, már kezdik a vallást a tudás fájába ojtani, meghódolnak a kultúra diadalai előtt. S értéket nyer már mindenütt a magyar nemzet ideál is. Óh, a lelkek közt már is kialakulóban van az egyetértés s együttérzés s ebben a békés harmóniában, a hazai zsidóság erős kötelékkel egybe lesz fűzve, mert egy az Isten, egy az eredet s cél, egy az emberiség s azon belül, mint vallási közösségnek, egynek kell lennie a zsidóságnak!”

Az értekezés befejezéseül, a hazai zsidóság egyesülésének módjaira nézve nyújt szerző tetszetős tervezetet.

Dr. Josef Friedmann: *Der Gesellschaftliche Verkehr in talmudischer zeit.*

Örömmel emlékezünk meg erről a kedves füzetéről, mely a régi zsidók társadalmi érintkezésének formáiról ad tanulságos felvilágosítást. Még a talmudi irodalomban jártas emberek is meglepődnek, midőn így egybeállítva látják az összes adatokat, azon a kifejelet nemes izlésen, mely a rabbik közt uralkodott. A társaságban való viselkedés, a köszönési formulák, a látogatások alkalmával tanusítandó eljárás mind előttünk állnak és némely részletnél úgy tűnik fel mintha modern szalonembereket látnánk bennük. A derech erez, az illetudás szinte vallásos fontosságú volt a rabbik szemében és a felebarátok megbecsülése, a külsőleg is kijáró tisztelőnyilvánítás szent kötelesség volt előttük. Az adatok egész halmazával bizonyítja ezt szerző, kinek füzet értékes adaléka egy a talmudi, valamint az általános arkeologiai tudománynak.

SZERKESZTŐI ÜZENET

Gábor C. Pozsony. Teljes szimpátiával vagyunk a Jesivák iránt, érdekükben közreműködni mindenkor készek leszünk.

S. S. Bpest. Német számunk holnap megy. Személyesen is tárgyaltunk vele. Jaj kérem, nagy munka a német kiadás, de mennie kell. Husvétf számunkban jön.

Kárász Nagy. Nem üldözni, de szeretni kell őket. Sorát ejtjük.

Neményi Bpest. Ha vállalja a reáfizetést — megteheti, mi is vállaljuk. A magyar szám pontos lesz, de a német még küzd.

L. Bpest. Köszönet a kiünő eszméért Jobb és lelkesebb agitátorokat nem is kívánhatunk.

Sándor. Képtelenek vagyunk mindenkinek válaszolni. Népgyűlésen ott leszünk.

Krausz Debreczen. Hálás köszönet a megemlékezésért. Összetartással mindent elérünk.

Tegyük erőssé az „Autonomiát”

BETÖLTENDŐ ÁLLÁSOK

A máramarosi orth. hitközségnél kántori állás. Fizetés 2400 korona. Pályázati határidő május 1.

Az esztergomi hitközségnél másodkántori állás. Fizetés 1200 korona, 240 korona lakbér fél schechita. Pályázati határidő március 25.

A rákoskeresztúri hitközségnél kántori állás. Fizetés 1200 korona, lakás, teljes schechita és melékjövendelmek. Pályázati határidő április 15.

A tiszaroffi orth. hitközségnél metszői állás. Fizetés 960 korona, lakás és schechita. Állás betöltendő április végén.

A trencséntepliczi hitközségnél előimádkozói állás. Fizetés 1000 korona, hitoktatásért 200 korona. Az állás betöltendő május 1-én.

A nagymartoni orth. hitközségnél községi szolgai állás. Fizetés 900 korona, lakás és mikva jövedelem. Pályázati határidő április 10.

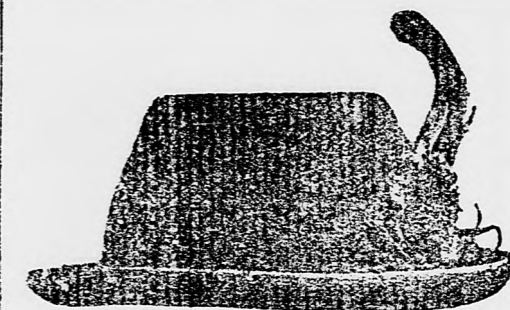
A hegyeshelyi (Trencsénm.) hitközségnél előimádkozói állás, fizetés 800 korona, schechita. Az állás betöltendő április 1-én.

A csanádapácai fiókhitközségnél metsző-, előimádkozói állás. Fizetés 800 korona, szabed lakás. Állás azonnal elfoglalható.

„HUNGÁRIA” KÖNYVNYOMDAI MŰINTÉZET NYOMÁSA SZABADKÁN, KAZINCZY-UTCA 84. SZÁM.

Kérjük bevásárlások alkalmával lapunkra hivatkozni.

Weisz Henrik kalapkereskedőnél Szabadka, Rudics-utca 1., Kunetz-féle házban

legjobb és legolcsóbb minőségben kaphatók férfi és fiu-kalapok és sapkák. — Vasuti, mozdonyvezetői, csendőrségi, katonasági és tuzoltói sapkák és felszerelések, valamint uri divatcikkek, u. m.: nyakkendők, kézelők, gallérok, esőernyők és sétatokok nagy választékban. — Nagy választék

valódi angol kemény kalapokban.

Olcsó portland-cementet ajánl: **Karjai Bertalan Szabadka** Párhuzamos-út. Telefon: 3-67.

FOGÁT, SZÁJÁT csakis a Dr. Vajda-féle Hydrogen-peroxyd szájvizzel ára kor. 1-50 és fogporral ára 1 korona ápolhatja lelkiismeretesen. Kapható minden Gyógyszertárban és Drogériában.

MAYERHOF MARGIT SZABADKA, KOSSUTH-U. (Halbrohr-ház.) Megnyitotta női kalapüzletét. Jutányos árak! Legújabb párisi divat!

Minden néven nevezendő nyomtatványt magyar, német, horvát, szerb (ciril), sőt héber nyelven is, a legizlésebb kivitelben és a legjutányosabb áron készít (vidékre is) a legmodernebb betűkkel felszerelt **Hungária-nyomda, Szabadka.** Telefon 62.

EZRA FIUNEVELŐ INTÉZET

SZABADKA, IV., ZOMBORI-ÚT 28.

Gondos, családias, egyéni, modern zsidó nevelés a rituálék szigorú betartásával. — Héber nyelvtanítás Berlitz-módszere szerint. — Biblia és talmud kurzusok. — Német, francia, angol, olasz nyelvből és zenéből intenzív tanítás.

Prospektussal FÜRST BÉLA intézeti igazgató szívesen szolgál.

HEUMANN MÓR

TELEFON 85. SZABADKA TELEFON 85.
KÖNYV, PAPIR, ZENEMŰ ÉS
ÍRÓSZERKERESKEDÉSE.

Részletűzlet és irodalmi vállalat. Képeskönyvek, ifjúsági iratok, szépirodalmi művek és diszmun-kák nagy raktára. — Hírlap előfizetési iroda. — Nyomdai munkák felvétele.

Alapított: 1881. ♦♦♦♦ Kölcsonkönyvtár.

Hagenauer Frigyes Károly

Budapest, VIII., Gólya-utca 44. sz.

Templomi
üvegfestő
és edző. :-:

Régi megbízható
cég. - Költség-
veléssel készség-
gel szolgál. :-:

KÓSER RESTAURATIO.

Modern kóser restauráció alapítása céljából szigorúan vallásos szakférfiut, ki megfelelő tőkével is rendelkezik, keres a szabadkai izr. orth. imaegyesület vezetésére. Kötően jövedelmező vállalatról van szó. Az orth. imaegyesület erkölcsi és az anyahitközség anyagi támogatása kilátásba helyeztetik.

Megkeresések a szabadkai orth. imaegyesület elnökségéhez intézendők.

MAYERHOF A. ÉS TSA

SZABADKA, KOSSUTH-U.

Egyetlen szakoptikus a városban. ♦♦♦♦

Az összes optikai szakmába vágó javítást és recept szerinti rendelést egy óra alatt eszközölünk.

HALBROHR SÁNDOR

M. KIR. ÁLLAMVASUTAK SZÁLLÍTÓJA
◀◀◀◀◀◀ SZABADKA. ▶▶▶▶▶▶▶▶

KÖZP. RAKTÁR: Széchenyi-tér 104 IRODA: Kállay Albert-utca 18. szám.
Telefon szám 10.

Elvállal mindennemű szállításokat szárazon és vizen, butorkocsiban v. anélkül.

ORTHODOX saktértől
vágott kövér ludak kilója
1'88 K. Apró baromfi a
legolcsóbb napi árban.
Baracklekvár kgr.-ként 1
K. 80 fillérért kapható ::
Virág és Társánál
Szabadkán.

Salgótarjáni, petrozsényi, annavölgyi, szászvári, nagymányoki, karwini, ostraui és porosz-

SZENET,

mosott kovácszenet, légszeszgyári és pirszenegyári

PIRSZENET

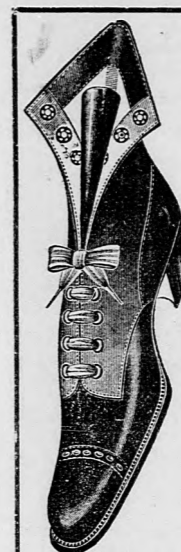
ipari, gazdasági és háztartási célokra minden vasuti és hajóállomásra szállít

Salamon Jakab és Társa

Bpest, V., Erzsébet-tér 19.

Telefonszámok: 73-96, 73-97,
73-98, 73-99, 172-26.

LEGSZEBB,
leg-
elegánsabb

C
I
P
Ö
K
E
T

KÉSZITI

Pendzity György
úri és női cipész
Szabadka, Batthyány-utca.

Kitüntetve az Országos
Iparegyesület által. :-:

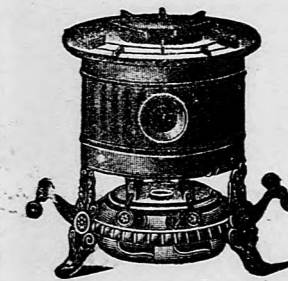
Üveg-, fa-, bádog-
címteblákat
legújabb kivitelben
♦♦ olcsón készít ♦♦

Szabó István
címfestészeti műterme
♦♦ Szabadka, ♦♦
I., Kazinczy-utca 87. sz.
Telefon: 5-24. szám.

KSZER. ♦ Bácska legnagyobb
ékszerjavító- és ék-
szerkészítő-műhelye
Szende Oszkár, Szabadka,
Kossuth-utca 20. szám.
Vidéki rendeléseket jutányos árban eszközöl.

'VESUV'

petroleum-gyorsforraló.

A legjobb amerikai
gyorsfőző, mert igen
keves petroleumot fo-
gyaszt, nagy meleget
ad, két nagy lángja van
s könnyen szabályoz-
ható. El nem dugulhat s
így évekig használható.

Nem bűdös, nem füstöl, nem kormoz.
Sütni, főzni lehet rajta s így tűzhelynek használ-
ható. Tisztán tartható, üveg petroleumtartállyal.
Ára az 1 tüzfelületűnek 2 lánggal 10 kor.

Arusítja:

ULREICH TESTVÉREK
vaskereskedése SZABADKA. Telefon: 2-36.

KLEIN GÉZA SZABADKA.

HUSVÉTI חג הפסח ÁRUK

a szabadkai izraelita hitközség felügyelete alatt:

Cukor, kávé, Franck-kávé, szilva, szirmiai szilvórium, valódi szegedi paprika, villányi asztali bor, ecet, Ceres kókusz-zsir, szilvaíz, csokoládé, bors, gyömbér stb.

ÁRJEGYZÉKKEL KÉSZSÉGGEL SZOLGÁLOK.

Vidéki megrendelések a beérkezés napján teljesítettnek.

KLEIN GÉZA nagykereskedő fűszer- és csemege- SZABADKA.
detaliosztálya

Első Délmagyarországi Kence-, Lakk-, Olaj- és Festékgyár
VEGYTECHNIKAI LABORATORIUM, SZABADKA.

Gyártmányok: Kétszerfőzött „Extrafin“-jegyü legfinomabb lenolajkence, „Japán“ pótkence, „Excelsior“ mükence, Kátránykence. □ „Venus“, „Király“ és Kátrányolajfesték. □ Terpetinolaj, francia, amerikai és orosz. Terpetinum. Gépolaj. Étolaj. □ Aszfalt, Borostyán-, Bór-, Bronz-, Kopal-, Damar-, Kristály-, Politur-, Japán- és Emaillakkok. Borostyán és Linoleum szobapadlóakk. □ Föld-, szepített és vegyi festékek.

Főraktár: Klein Géza nagykereskedő cégnél Szabadka.

Délvidéki Közgazdasági Bank R.-T.

SZABADKA, KOSSUTH LAJOS-U. Alaptőke: 3 millió korona.
FIÓKOK: ZOMBOR, BÁCSKOSSUTHFALVA. Tartalékok: 1 1/2 „ „

Foglalkozik a banküzlet minden ágával, különösen:

törlesztéses kölcsönök nyújtásával, betétek kamatoztatásával,

földbirtokok vételével és eladásával parcelláris uton.

Az Assicurazioni Generali főügynöksége

AUTONOMIA

ZSIDÓ FELEKEZETTÁRSADALMI ÉS POLITIKAI LAP.

MEGJELEN MINDEN MÁSODIK HÉTEN SZERKESZTŐ: Dr. KLEIN ADOLF
ELŐFIZETÉSI FELTÉTELEK · EGÉSZ FŐMUNKATÁRS:
ÉVRE 12 KORONA, FÉLÉVRE 6 KOR. Dr. SINGER BERNÁT FŐRABBI

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL
SZABADKA, SZÉCHENYI-TÉR 99. SZ.
Előfizetési díjak a „Délvidéki Közgazd.
Bank R.-T“-hoz Szabadka, küldendők.

TARTALOM:

1. △ Ünnepi tépelődés.
2. En garde.
3. Dr. Székely Albert: Egységes autonómia.
4. Dr. Fischer Benő főrabbi: Szellemi áramlatok a magyar zsidóságban.
5. Neményi: Fővárosi levél.
6. Dr. Bernstein Béla főrabbi: A status-quo hitközségek mozgalmá.
7. B. E.: Szilánkok.
8. Somlyó Zoltán: Pészachra.
9. Lantos Béla: Agadák az egyiptomi zsidókról.
10. Alpha: Egyiptomi szolgaság történelmi megvilágításban.
11. Aranyfüst.
12. Tárea. Sel peszach. (Frischmann D. nyomán).
13. Dr. Enten Manó főrabbi: Reflexiók egy kritikához.
14. Előfizetési felhívás.
15. Tisztviselők rovata.
16. Tanügy: a) K. J.: A zsidó iskolák válsága; b) Lipschitz Jakab: Valiásunkból való kitérésekről.
17. Külföld.
18. Hírek.
19. Könyvismertetés.
20. Közgazdaság.
21. Szerkesztői üzenet.
22. Betöltendő állások.
23. Hirdetések.